

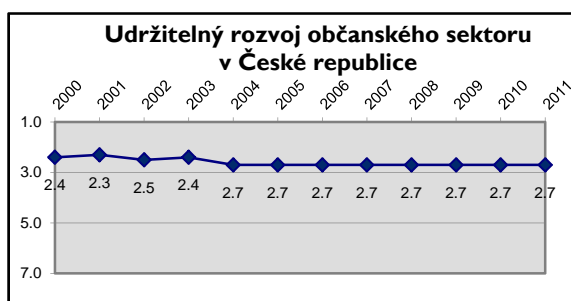

INDEX UDRŽITELNÉHO ROZVOJE OBČANSKÉHO SEKTORU V ROCE 2011 V ČESKÉ REPUBLICE

15. vydání – červen 2012

CELKOVÉ HODNOCENÍ: 2,7

Rok 2011 byl v České republice rokem šetření a přípravy nových vládních sociálních a zdravotnických reforem. Široce koncipované reformy se ukázaly jako nutné kvůli rostoucímu státnímu dluhu, neefektivnímu systému rozdělování státních prostředků a neustálým problémům v poskytování sociálních a zdravotnických služeb. Smyslem reforem v sociální oblasti by mělo být omezení počtu příjemců státní podpory, jejich větší motivace k práci a zároveň efektivnější podpora skutečně potřebných. Negativní jevy ve zdravotnictví jsou zapříčiněny především dlouhodobě chybějící koncepcí pro tuto oblast, privatizací nemocnic a nedostatky v lékové politice. V tomto kontextu sociologické

odposlouchávání a neoprávněného nabytí finančních prostředků.

Česká legislativa rozlišuje pět základních právních forem nestátních neziskových organizací (NNO): občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy a církevní právnické osoby. Podle nejaktuálnějších dat Českého statistického úřadu z roku 2009 bylo v tomto roce v ČR celkem 103 868 organizací občanské společnosti, z čehož občanská sdružení tvoří většinu.

Česká republika - shrnutí výsledků roku 2011

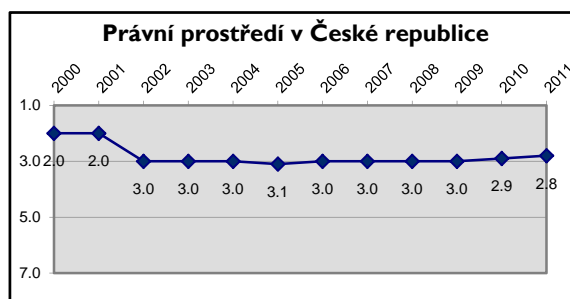
průzkumy ukázaly, že se zvyšuje nejistota české veřejnosti a lidé začínají mít obavy z budoucnosti. Projevily se také škrty ve státní správě a samosprávě. Ač je jednou z priorit vlády boj proti korupci a posilování transparentnosti, došlo na základě veřejných kauz k výměně několika ministrů. Problémy mělo i několik poslanců. Šlo především o skandály týkající se úplatků, neoprávněného

Občanský sektor je v České republice velmi různorodý a velmi rozdílné jsou také podmínky fungování. Velice silné (finančně i svým vlivem) jsou odbory, politické strany a profesionální sportovní organizace, které na svoje kampaně a akce investují desítky milionů korun českých. Na opačné straně spektra operují nestátní neziskové organizace.

Vliv pokračující ekonomické krize byl mezi organizacemi občanského sektoru v České republice stále cítit, což snížilo jejich finanční životaschopnost, nutilo je propouštět a omezovat škálu poskytovaných služeb. Zároveň se ale zlepšila schopnost organizací OS prosazovat svoje zájmy, částečně díky vládnímu záměru bojovat s korupcí a posílit transparentnost.

PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ: 2.8

V České republice vláda ani další instituce nebrání registraci organizací občanské společnosti. Stát a veřejná správa nevytvářejí legislativní překážky v činnosti organizací OS, i když implementace může být problematická.

Obecně se dá říci, že se délka registrace pohybuje od několika dní až po několik měsíců. Registrační proces pro určité právní subjekty (např. obecně prospěšné společnosti, nadace) je poněkud komplikovanější a časově náročnější. Stále neexistuje jeden funkční veřejný rejstřík organizací občanské společnosti. Doposud jsou registrovány v evidencích a rejstřících jednotlivých registračních míst (soudy a ministerstva).

Na konci roku 2011 se začala vytvářet novela zákona, která by umožnila změnu právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost. Tím by se vyřešil problém z minulých let, kdy registrační místo (ministerstvo vnitra) na základě svého výkladu zákona o sdružování odmítá registrovat občanská sdružení, která podle stanov poskytují veřejně prospěšné služby za úplatu mimo okruh členské základny.

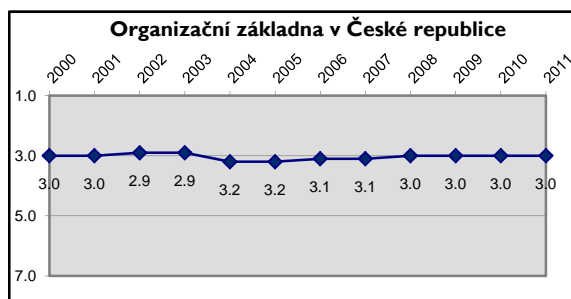
V roce 2011 parlament schválil novelu o veřejných sbírkách, která přináší praktická vylepšení dosavadního komplikovaného zákona a usnadní organizacím občanské společnosti provozování veřejných sbírek. V procesu schvalování byl nový návrh občanského zákoníku a sociální reformy, zákon o jednom inkasním místě obsahující novou úpravu zákona o loteriích, a také úpravy týkající se možnosti snížení daňového základu firemních dárců. Začala se připravovat novela zákona o dobrovolnictví, která poskytne organizacím OS využívající dobrovolníky finanční výhody, jako např. zahrnutí dobrovolnické služby v projektových rozpočtech.

Nadále platí, že dotace, granty a dary neziskovým organizacím jsou podle zákona o dani z příjmů osvobozené od daní. Fyzické osoby a firmy mohou uplatnit odpočet poskytovaných darů ze základu daně. V rámci vládních reforem byl do poslanecké sněmovny předložen zákon, který zvyšuje možné procento odpočtu darů ze základu daně dárců z 5 % na 10 %. Tato změna začne platit v roce 2015. Stále platí, že daňové prostředí v České republice komplikuje často nejednotná interpretace zákonů. Jiný výklad může mít právník, jiný ekonom, účetní expert nebo finanční úřad. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace nechala v roce 2011 zpracovat studii zaměřenou na daňové výhody nestátních neziskových organizací. Výsledky studie se v budoucnu mohou použít pro prosazování zájmů organizací občanské společnosti.

Ačkoliv NNO mohou vydělávat prostředky z prodeje zboží a služeb, podle současného daňového zákona se nezdaňuje pouze vymezená část zisku (do 300 000 Kč, tzn. cca 15 000 USD).

V roce 2011 se zvýšila poptávka po právních službách. Příčinou zvýšené poptávky je pravděpodobně mnoho změn, které vyplývají z novelizace zákonů v minulém roce (novela zákona o obecně prospěšných společnostech, novela zákona o nadacích a nadačních fondech). Novela zákona o obecně prospěšných společnostech např. mění statutárního zástupce společnosti ze správní rady na ředitele organizace. Dále vyjasňuje vztahy mezi zakladatelem a správní radou nebo připouští odměňování členů správní rady. Novela zákona o nadacích a nadačních fondech umožňuje nadacím a nadačním fondům financovat vlastní projekty. Další změny přináší likvidace některých organizací OS a následně zakládání nových (občanská sdružení hledají cesty, jak dále provozovat svoji činnost pod jinou neziskovou právní formou). Ani po zvýšení poptávky po právních konzultacích v roce 2011 se nějak významně nezvýšil počet expertů na danou oblast. Vysoké školy a univerzity deklarují výuku právních specifík činnosti organizací občanské společnosti, ale v praxi se viditelně noví právníci v oblasti organizací občanské společnosti neobjevují. Stále je markantní rozdíl mezi Prahou a regiony.

ORGANIZAČNÍ ZÁKLADNA: 3.0

Obecně platí, že veřejnost, včetně organizací občanské společnosti, respektuje paternalistickou roli státu a očekává, že odpovědnost za naplnění jejích potřeb má právě stát a veřejná správa. V roce 2011 byl však znát výrazný posun způsobený nedůvěrou veřejnosti k finančním, sociálním a zdravotnickým reformám vlády. Občané stále více otevřeně vyjadřují svoje potřeby a hledají způsoby, jak ovlivnit dění kolem sebe. K tomu využívají možnosti, které jim přináší

organizace občanské společnosti, které na změny ve společnosti flexibilně reagují.

Stabilní a velké organizace pravidelně strategicky plánují. Malé a méně stabilní organizace čelí bariérám, které jim v plánování brání. Těmi nejčastěji jsou časová a finanční náročnost, a také neznalost a nedocení výhod, které strategické plánování přináší.

Stále platí, že neziskové organizace jsou ze zákona povinny v zakládajících dokumentech definovat řídicí strukturu své organizace, kompetence a povinnosti řídicího orgánu. Velké organizace občanské společnosti mají často jasně definovanou strukturu, která ovšem nezaručuje transparentnost organizace v oblasti finanční. Mnoho správních rad nadále neplní svoji základní povinnost – odpovědnost za fungování organizace a přesouvají ji na výkonnou složku.

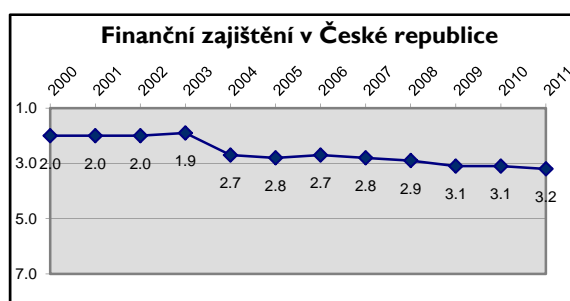
Větší a významné organizace občanské společnosti mají stále zaměstnance. Ve většině z nich mají zaměstnanci daný popis práce. Přesto mnohdy množství skutečné práce překračuje stanovený popis. Nadále je běžnou praxí, že pracovníci jsou často zaměstnáváni pouze na dobu trvání projektu. V roce 2011 se stále projevovaly následky finanční krize a pokračovalo snižování počtu zaměstnanců. Došlo především k redukci pracovních míst souvisejících s omezováním poskytovaných služeb. Podle nejnovějších dat Českého statistického úřadu, pracovalo pro organizace OS v roce 2009 celkem 106 516 lidí (přepočteno na plný úvazek). Oproti roku 2008, kdy pro organizace OS pracovalo 114 254 lidí, jde o pokles.

Stále platí, že NNO spolupracují s dobrovolníky, ojediněle mají organizace systematicky zpracované databáze dobrovolníků. V roce 2009 pracovalo v organizacích občanské společnosti 27 155 dobrovolníků

(přepočteno na plný úvazek). Dobrovolníci v tomto roce odpracovali 47 milionů hodin. Na základě zákona o dobrovolnické službě se přípravě a vzdělávání dobrovolníků věnují akreditovaná dobrovolnická centra. V roce 2011 byl schválen zákon o veřejné službě. Podle něj budou nezaměstnaní po dobu delší než 2 měsíce povinni vykonávat veřejné práce v rozsahu 20 hodin týdně. Tyto pracovníky budou moci využívat také neziskové organizace.

Naprostá většina organizací občanské společnosti standardně používá technické vybavení kanceláří a využívá internet. Často se také stává, že firmy darují funkční technické vybavení organizacím OS v souvislosti s pořízováním nové techniky. Pokud organizace OS nemají nebo nepotřebují vlastní technické vybavení, mohou využít síť knihoven nebo místní úřady, které uživatelům umožňují přístup k internetu.

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ: 3.2

V roce 2011 se zhoršila finanční situace mnoha organizací občanské společnosti. Existenční problémy řeší i organizace, které byly doposud považovány za stabilní. Zkracuje se doba finančního zajištění. Organizace občanské společnosti zpravidla nedisponují finančními rezervami. Finanční krize způsobila tlak na organizace občanské společnosti, které vyhledávají nové možnosti a nové příležitosti.

Podle nejnovějších dat Českého statistického úřadu získaly organizace OS v roce 2009 cca 849,2 milionů USD ze státních zdrojů (což je pokles oproti 873,4 milionů USD v roce 2008), 350,7 milionů USD od jednotlivců (pokles oproti 366,2 milionů USD v roce 2008), 158,8 milionů USD od firemních dárců (pokles oproti 203,2 milionů USD v roce 2008) a 13,7 milionů USD ze zahraničních zdrojů (pokles oproti 44,5 milionů USD v roce 2008).

Nadále organizace OS získávají většinu finančních prostředků z českých zdrojů včetně zdrojů z veřejných rozpočtů. Ty se však rok od roku snižují. Stejně tomu bylo i v roce 2011. Podle RVNNO, granty a dotace ze státního rozpočtu pro NNO klesly o 15 % v roce 2011 a krajské úřady snížily příspěvky o 9 %. Vzhledem k stále větší konkurenci se snižuje úspěšnost organizací občanské společnosti v čerpání evropských fondů, které jsou již považovány za domácí zdroje (ČR je členem EU).

V roce 2011 se dále prohlubuje centralizace poskytování darů u některých velkých firem s pobočkami. V momentě, kdy regionální neziskové organizace žádají o dar u místní pobočky, přesouvá se rozhodování o jeho přidělení či nepřidělení na centrálu v hlavním městě. Paradoxně se v době finanční krize objevují ojediněle noví soukromí mecenáši, kteří se chtějí podílet na rozvoji neziskového sektoru. A také malé a středně velké firmy mimo hlavní město začaly využívat možnosti podpory organizací OS prostřednictvím společenské odpovědnosti firem (CSR).

Především firemní dárci a veřejná správa poskytují neziskovým organizacím výrobky a služby se slevou nebo zdarma. Firmy místo finančních prostředků často nabízí dobrovolnickou práci svých zaměstnanců (např. zaměstnanci KPMG Česká republika poskytli bezplatné školení pro zaměstnance NNO v oblasti financí, účetnictví a daní). Stejně reagují i jednotlivci – podnikatelé.

V roce 2011 se stále více projevovaly následky krize. Prostředky z dárcovských SMS klesly z 2 256 690 DMS v roce 2010 na 1 429 025 DMS v roce 2011. Došlo k mírnému snížení hodnoty průměrného daru, zvyšuje se ale počet darů malých finančních částek.

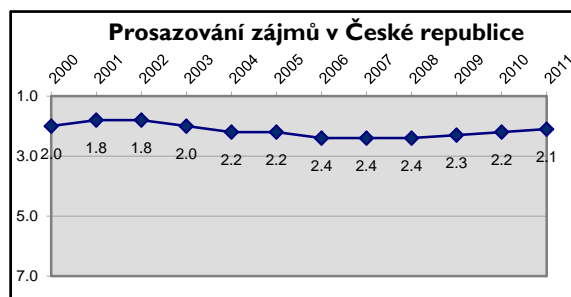
I v průběhu roku 2011 sílil tlak na organizace občanské společnosti způsobený finanční krizí. Diverzifikace zdrojů je nutností a podmínkou pro jejich přežití. Důležitým faktorem se stává transparentnost organizací a kvalita komunikace navenek. Dárce stále více začíná zajímat využití darovaných finančních prostředků. Zejména velké neziskové organizace se začínají potýkat s obavami dárců, že významná část darovaných prostředků může být využita na administrativu a provoz organizace. Tento trend posilují i kauzy v médiích, dokazující neefektivní využívání některých veřejných sbírek.

V roce 2011 parlament schválil novelu o veřejných sbírkách, která přináší praktické vylepšení dosavadního komplikovaného zákona a usnadní organizacím občanské společnosti provozování veřejných sbírek. V roce 2011 byl zaznamenán posun k větší aktivitě některých správních rad a ředitelů v oblasti fundraisingu. Jednou z příčin je finanční krize a u obecně prospěšných společností také již zmiňovaná novela. Ta zpřísnila odpovědnost ředitele, který ručí za řádné vedení organizace celým svým majetkem. V regionech, kde místní dárce znají místní organizace, se fundraising rozvíjí.

Ekonomická krize i v roce 2011 způsobila tlak na zvyšování vlastních příjmů organizací OS. Jde většinou o prodej služeb a výrobků, za které si však některé organizace (především ze sociální a zdravotní oblasti) účtují minimální částky. Některé organizace občanské společnosti se zajímají o možnosti sociálního podnikání, chybí jim ale investice na rozjezd. Produkci i její prodej negativně ovlivňují také chybějící dovednosti v oblasti finančního a marketingového řízení. Organizace občanské společnosti mohou vstupovat do veřejných zakázek, otázkou jsou jejich šance v konkurenci s ostatními.

Nadále platí, že výroční zprávy, vedení účetnictví a audity jsou standardně vyžadovány samotnými dárce. Platí i to, že finanční řízení v organizacích OS většinou není systémově vyřešeno. Souvisí to s nedostatkem ekonomů a finančních manažerů v občanském sektoru. Problémem je nedostatek finančních prostředků na vytvoření specializovaných míst. Finanční manažeři často vykonávají i další práce jako je například fundraising, řízení lidí, péče o klienty apod.

PROSAZOVÁNÍ ZÁJMŮ: 2.1

Komunikace mezi veřejnou správou a neziskovými organizacemi se v roce 2011 opět mírně prohloubila. Po volbách v roce 2010 se mezi poslanci objevilo několik zákonodárců, kteří vzešli z neziskového sektoru. V roce 2011 někteří z nich začali připravovat vznik poslanecké a senátorské platformy pro neziskový sektor.

Neziskové organizace jsou formálně zastoupeny v poradních orgánech centrálních úřadů (ministerstva), i když jejich vliv uvnitř těchto orgánů je omezený. V roce 2011 nadále působila Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. Pracovala na novele zákona o veřejných sbírkách (na konci roku 2011 procházela schvalovacím procesem v parlamentu) a iniciovala práce na přípravě novely zákona o dobrovolnictví i přesto, že křeslo předsedy rady zůstalo prázdné během prvních deseti měsíců roku 2011.

Nadále platí, že na nižších regionálních úrovních se s neziskovými organizacemi počítá např. při komunitním plánování, při vytváření regionálních rozvojových strategií apod. V některých krajích byly podepsány smlouvy o partnerství mezi krajským úřadem a neziskovými organizacemi. Význam smluv a naplňování se liší podle jednotlivých krajů. Někde jde pouze o proklamativní prohlášení, někde spolupráce prakticky funguje. Příkladem smluvní spolupráce může být partnerství mezi Jihomoravským krajem a Asociací nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje (ANNO JMK). Na základě

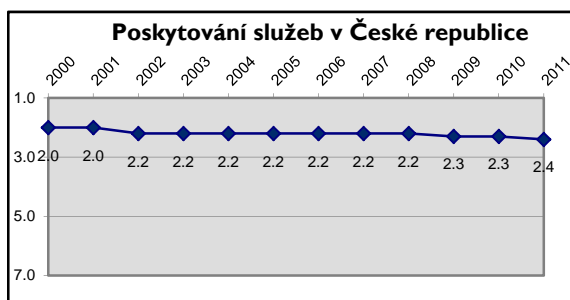
smlouvy o spolupráci jsou NNO zastoupené v poradních a iniciativních orgánech zřizovaných krajskou samosprávou, jsou zapojené do tvorby rozvojových programů a koncepčních dokumentů kraje, aj. Spolupráce Olomouckého kraje a Unie nestátních neziskových organizací Olomouckého kraje (UNO) na smlouvě o spolupráci založená není. Obě strany ji považují za zbytečnou. Olomoucký kraj každoročně poskytuje UNO v rámci tzv. Významných projektů dotaci ve výši přibližně 1,5 milionu Kč na provoz a zajištění dalších služeb pro NNO (poradenství, semináře apod.). Zástupci NNO delegovaní UNO zasedají v mnoha regionálních komisích apod.

Vzhledem k probíhajícímu plošnému šetření ve veřejné správě a připravovaným sociálním a zdravotním reformám byly viditelné mnohé společenské aktivity. Odborové organizace lékařů společně s Lékařskou komorou zorganizovaly podání hromadných výpovědí lékařů v rámci výzvy „Děkujeme, odcházíme“, kde se jim nakonec podařilo s vládou vyjednat zvýšení platů. Významná byla kampaň organizací občanského sektoru zaměřená proti sociálním reformám, a také kampaň „Ano charitě“, která bojovala za udržení finančních prostředků pro nestátní neziskové organizace ze zdanění hazardu.

Nadále platí, že neziskové organizace obecně nevnímají lobbying jako svoji prioritu a nemají v této oblasti jasně vypracovanou strategii a pravidla. Nicméně si uvědomují, že v určitých situacích je lobbying nezbytný. Na regionální úrovni proběhly lobbyingové aktivity za prosazení přísunu financí z prodeje emisních povolenek zpět do postižených krajů. Střešní a velké organizace občanské společnosti aktivně lobovaly za právní změny, kterými by podporovaly zájmy svých členů (např. zaměstnání osob s handicapem bylo zapracováno do Zákona o zaměstnanosti přijatého v roce 2011). Některé střešní a síťové organizace poskytují odborníky, kteří se zapojují do tvorby zákonů na ministerstvech. Vzdělávací a informační centrum neziskových organizací Neziskovky.cz, o.p.s. představilo nové kurzy o lobbyingu.

V roce 2011 proběhla velmi živá diskuse zaměřená na veřejnou prospěšnost. Vláda začala připravovat zákon o statusu veřejné prospěšnosti, který se stal kontroverzním tématem uvnitř neziskového sektoru. Část občanského sektoru veřejnou prospěšnost prosazuje a vnímá ji jako možnost významně posílit transparentnost neziskového sektoru. Druhá část ji rezolutně odmítá jako nástroj kontroly ze strany státu. Nakonec byla příprava zmíněného zákona zastavena a veřejná prospěšnost zakotvena v novém občanském zákoníku, který na konci roku 2011 procházel procesem schvalování v Parlamentu České republiky. Občanský zákoník počítá se speciálním zákonem na veřejnou prospěšnost. Očekává se opět velmi ostrá debata mezi odpůrci a příznivci veřejné prospěšnosti.

POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB: 2.4

V roce 2011 byly stále více viditelné dopady ekonomické krize. Docházelo k rušení některých služeb nebo ke změně strategie v poskytování služeb. Dostupnost a kvalita služeb není ve všech regionech ČR stejná. Na některých místech se významně zhoršuje dostupnost služeb na lokální úrovni.

Organizace OS stále zlepšovaly svoje schopnosti sledovat potřeby klientů, analyzovat je a pružně na ně

reagovat. Pokračoval trend využívání internetu a sociálních sítí pro oslovení klientů a příznivců.

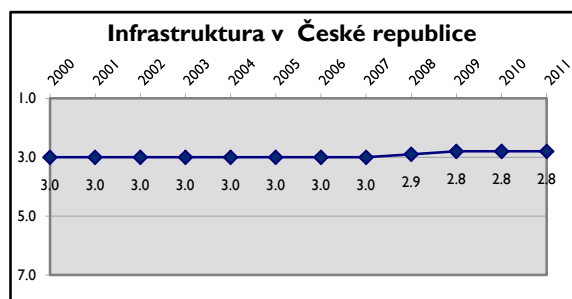
Stejně jako v minulých letech byly veřejně prospěšné služby (především sociální a zdravotní oblast, volnočasové aktivity) nabízeny široké veřejnosti. Organizace OS jsou ale často schopné uvedené aktivity realizovat pouze po dobu trvání projektu podpořeného z fondů EU nebo od jiných dárců. Po ukončení

projektů nejsou organizace schopny z finančních důvodů svoji činnost dále udržet a poskytování služeb omezují.

Organizace občanské společnosti mohou podle zákona kalkulovat ceny (s výjimkou registrovaných sociálních služeb) tak, aby zajistily návratnost svých nákladů. Běžné ale je, že organizace svoje produkty oceňují na základě hodnoty, kterou jsou ochotni platit jejich klienti a uživatelé. Dochází tak k podhodnocování cen služeb.

Nakupování služeb nestátních neziskových organizací ze strany státní správy a samosprávy stále probíhá formou dotací a grantů. Obecně platilo, že státní dotace a granty klesaly, ale podpora krajů se zvedala. Podle údajů RVNNO za rok 2010 čerpalo ze státního nebo krajského rozpočtu 7 900 nestátních neziskových organizací (v roce 2009 šlo o 7 413 NNO). I 641 nestátních neziskových organizací čerpalo souběžně z obou rozpočtů (v roce 2009 šlo o 1 586 NNO). Ocenění organizací občanského sektoru se mění v závislosti na regionu. Pozitivně jsou vnímány především v rámci projektů komunitního plánování a při účasti v hodnotících komisích.

INFRASTRUKTURA: 2.8

Servisní a podpůrné organizace občanské společnosti pokrývají svou činností celé území ČR. V roce 2011 se projevil úbytek klientů u servisních organizací neziskového sektoru, které zpoplatňují svoje informační a vzdělávací služby. Například vzdělávací a informační centrum Neziskovky.cz, o.p.s. zaznamenalo v roce 2011 meziroční pokles klientů na vzdělávacích kurzech ve výši 47 %.

Stále existuje bohatá nabídka vzdělávání a poradenství, kvalita nabízených služeb je však nevyrovnaná. Vinou finanční krize se cena stává jediným faktorem, který rozhoduje o využívání vzdělávacích, informačních a poradenských služeb. Bohužel je to často na úkor kvality těchto služeb. Zájem o vzdělávání celkově klesl i kvůli nedostatku času pracovníků NNO - neziskové organizace snížily počty zaměstnanců a často ponechaly objem práce. Nechtějí vysílat své pracovníky na vzdělávání v pracovních dnech. Z toho důvodu začíná vzrůstat poptávka po víkendovém vzdělávání. V roce 2011 nadále trvá situace, kdy je trh vzdělávání deformován dotacemi plynoucími z evropských fondů – školení placená z fondů EU jsou zdarma či za symbolickou cenu, což znevýhodňuje jiné, tržně fungující subjekty. Materiály jsou v českém jazyce. Školení probíhají především v Praze a velkých městech.

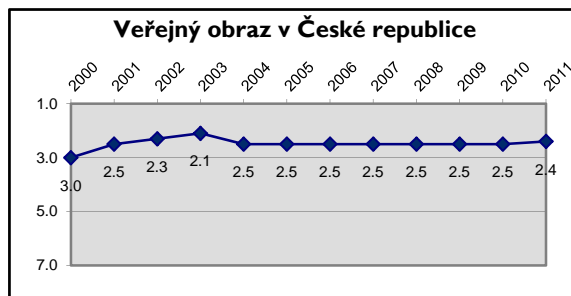
V roce 2011 nevznikaly nové subjekty poskytující granty, přesto má Česká republika nadále funkční grantové zázemí. Nejaktuálnější data z roku 2010 uvádí, že prvních deset nadací (co do počtu rozděleného jmění) rozdělilo v roce 2010 celkem 21,8 milionů USD. Prvních deset nadačních fondů rozdělilo v roce 2010 celkem 4,9 milionů USD.

Všeoborové koalice organizací OS (např. ANNO) nadále existují, mají ovšem omezený počet členů, a proto nezastupují celý občanský sektor. V roce 2011 bylo založeno několik nových asociací. Asociace firemních nadací a firemních nadačních fondů při Fóru dárců byla založena za účelem zvyšování kvality a transparentnosti strategického dárcovství ze strany firem v České republice. V roce 2011 začala aktivně působit Asociace veřejně prospěšných organizací (AVPO), na konci roku měla 75 členů. AVPO prosazovala zakotvení veřejné prospěšnosti do občanského zákoníku, zapojovala se do přípravy nového zákona o statutu veřejné prospěšnosti a lobovala možnost přeměny občanského sdružení na obecne

prospěšnou společnost. Také koalice spojující humanitární, environmentální a regionální organizace pracovaly efektivně.

I v roce 2011 byla běžně vytvářena mezioborová partnerství (NNO, podnikatelský, akademický a veřejný sektor, média) k dosažení společných cílů, řešení problémů nebo oslovení veřejnosti (např. skupina NNO vedená Transparency International ČR spolupracuje s vládou na novele zákona o veřejných zakázkách, další skupina NNO lobuje za změny v pěstounské péči).

VEŘEJNÝ OBRAZ: 2.4

Také v roce 2011 sdělovací prostředky čteně informovaly o aktivitách organizací občanského sektoru. Mediální sdělení byla většinou neutrální, pokud se objevilo hodnocení, tak vyznívalo spíše pozitivně. Negativní kauzy se v médiích objevily pouze výjimečně (např. financování golfových klubů, které jsou registrované jako nezisková organizace, místo potřeby směřovat peníze na veřejně prospěšné aktivity). Celkově byl v médiích poskytován prostor

pracovníkům neziskových organizací jako expertům na konkrétní problematiku. Média také často zveřejňovala informační kampaně organizací OS. V obzvláště regionálních médiích se začínají objevovat jména sponzorů a dárců, aniž by to bylo považováno za placenou reklamu.

Nadále platí, že veřejnost oceňuje význam NNO pro společnost, i přes kauzy již zmíněné. Obecně platí, že čím známější značka, tím důvěryhodnější je organizace pro veřejnost.

Organizace občanské společnosti jsou nadále vnímány jako užiteční partneři a odborníci ve své oblasti ze strany vlády i privátního sektoru. Některé firmy počítají s neziskovými organizacemi ve svých koncepcích CSR. Spolupráce s NNO poskytuje firmám pozitivní reference. V České republice existují soutěže (Via Bona, Top Filantrop), které oceňují individuální a firemní filantropické iniciativy.

I v roce 2011 platí, že organizace občanské společnosti vnímají význam public relations (PR) jako nástroj dlouhodobé udržitelnosti. Oslovují veřejnost a propagují svoji činnost. Ne vždy dovedou sdělit záměry svých organizací tak, aby jim veřejnost porozuměla a mohla jim poskytnout podporu. Dalším problémem je, že se často PR nemohou intenzivně a systematicky věnovat, protože jim chybí lidské a finanční zdroje. Tato skutečnost byla ještě patrnější v roce 2011 v důsledku snížených rozpočtů a propouštění. Stále více se v komunikaci a vytváření vztahů využívá internet a sociální sítě (Facebook, LinkedIn).

Nadále platí, že většina významných profesionálně fungujících organizací občanské společnosti má nastavena etická pravidla a kodexy. Často je ale dostatečně nezveřejňuje. Běžné pro většinu významných organizací občanské společnosti je zveřejňování výročních zpráv a vydávání propagačních materiálů. Některé typy NNO (jako obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy) výroční zprávu zveřejňovat musí. V roce 2011 byla spuštěna on-line databáze neziskových organizací provozovaná obecně prospěšnou společností Neziskovky.cz. Celkem je v databázi registrováno 390 NNO, 80 z nich poskytuje data nad rámec zákona (např. součet tří nejvyšších platů v organizaci, složení statutárních orgánů, složení finančního portfolia, počty členů apod.).

Index udržitelného rozvoje občanského sektoru (CSOSI) je klíčovým analytickým nástrojem, který měří vývoj občanského sektoru ve střední a východní Evropě a Eurasii. Index sleduje vývoj občanského sektoru v devětadvaceti zemích za posledních patnáct let. Zkoumá celkovou příznivost prostředí pro občanskou společnost, se zaměřením na právní prostředí, organizační základnu, finanční zajištění, prosazování zájmů, poskytování služeb, infrastrukturu a veřejný obraz. Každá dimenze je hodnocena sedmistupňovou škálou, kde 1 označuje velmi pokročilou úroveň rozvoje a 7 naopak nízkou úroveň rozvoje. Index byl vyvinutý v americké Agentuře pro mezinárodní rozvoj (Agency for International Development) ve spolupráci s organizacemi v jednotlivých zemích, ve kterých je index sledován.

Pro více informací, prosím, kontaktujte organizaci Neziskovky.cz, o.p.s. prostřednictvím emailu neziskovky@neziskovky.cz

Anglickou verzi dokumentu „Index udržitelného rozvoje občanského sektoru ve střední a východní Evropě a Eurasii v roce 2011“ naleznete zde:

http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/

Index udržitelného rozvoje občanského sektoru v roce 2011

STÁT	Právní prostředí	Organizační základna	Finanční zajištění	Prosazování zájmů	Poskytování služeb	Infrastruktura	Veřejný obraz Udržitelný rozvoj občanského sektoru	
SEVERNÍ ČÁST								
Česká republika	2.8	3.0	3.2	2.1	2.4	2.8	2.4	2.7
Estonsko	1.7	2.3	2.4	1.7	2.3	1.6	1.9	2.0
Maďarsko	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Lotyšsko	2.3	3.0	3.3	2.1	2.5	2.4	3.2	2.7
Litva	2.2	2.9	3.2	2.0	3.4	3.0	2.6	2.8
Polsko	2.2	2.6	2.7	1.7	2.2	1.7	2.2	2.2
Slovensko	2.8	3.0	3.4	2.5	2.5	2.3	2.4	2.7
Slovinsko	3.3	3.8	4.4	3.5	3.5	3.6	3.7	3.7
<i>Průměr</i>	2.5	2.9	3.2	2.2	2.7	2.5	2.6	2.7
JIŽNÍ ČÁST								
Albánie	3.9	3.9	4.6	3.6	3.7	4.0	3.8	3.9
Bosna	3.4	3.4	4.8	3.1	3.9	3.8	3.3	3.7
Bulharsko	2.2	4.4	4.6	2.7	3.2	3.3	3.2	3.4
Chorvatsko	2.9	3.0	4.3	3.1	3.2	2.7	3.0	3.2
Kosovo	3.5	3.8	4.7	3.8	3.9	3.7	3.8	3.9
Makedonie	3.2	3.7	4.5	3.3	3.8	3.3	4.0	3.7
Černá Hora	3.5	4.3	4.9	3.5	4.0	3.9	4.3	4.1
Rumunsko	3.6	3.5	4.3	3.4	3.1	3.2	3.6	3.5
Srbsko	4.1	4.3	5.4	3.6	4.2	3.7	4.5	4.3
<i>Průměr</i>	3.4	3.8	4.7	3.3	3.7	3.5	3.7	3.7
EURASIE: Rusko, západní nově nezávislé státy a Kavkaz								
Arménie	3.9	3.9	5.2	3.4	3.9	3.5	4.0	4.0
Ázerbájdžán	4.7	4.5	5.5	4.6	4.6	4.4	4.8	4.7
Bělorusko	6.9	5.1	6.5	5.8	5.5	5.4	5.9	5.9
Gruzie	3.3	4.1	5.0	4.3	4.1	4.3	4.1	4.2
Moldavsko	4.2	4.0	5.0	3.6	4.4	3.6	4.0	4.1
Rusko	4.5	4.3	4.8	4.0	4.2	4.0	4.7	4.4
Ukrajina	3.5	3.5	4.3	2.6	3.3	3.4	3.6	3.5
<i>Průměr</i>	4.4	4.2	5.2	4.0	4.3	4.1	4.4	4.4
STŘEDNÍ ASIE								
Kazachstán	3.9	4.2	4.6	3.9	4.0	3.7	4.1	4.1
Kyrgyzstán	3.9	4.3	5.3	3.2	4.0	3.7	4.1	4.1
Tádžikistán	4.9	4.5	5.6	4.8	4.4	4.5	4.5	4.7
Turkmenistán	6.2	5.3	6.0	6.0	5.2	5.2	5.5	5.6
Uzbekistán	6.0	5.5	6.2	5.9	5.4	5.6	5.6	5.7
<i>Průměr</i>	5.0	4.8	5.5	4.8	4.6	4.5	4.8	4.8
<i>Průměr Eurasie a Střední Asie</i>	4.7	4.4	5.3	4.3	4.4	4.3	4.6	4.6

N/A = Vzhledem k logistickým problémům nejsou výsledky v tomto roce k dispozici.